

LÆRERVEJLEDNING TIL VERDEN PÅ MÆRKERNE FOR 2. OG 3. KLASSE

Der er flere elementer i Verden på Mærkerne. Tilsammen udgør de et varieret undervisningsforløb af mindst en uges varighed. Formålet med Verden på Mærkerne er først og fremmest at lave en fordybelsesuge, der giver indblik i frimærker – både som historiske og kulturelle vidnesbyrd og som en del af kommunikationen. Ugen er primært struktureret som gruppearbejde med lege og opgaver, der giver eleverne faglige og sociale udfordringer – og forhåbentlig også gode oplevelser. Elementerne i Verden på Mærkerne er følgende:

- **Omgang med frimærker** – Det gør emnet meget konkret, at eleverne selv får fingre i frimærkerne og gennemgår processen med at vaske frimærker af brevafklip og sortere dem i kategorier. At samle på frimærker er en interesse, som nogle af børnene måske allerede har, og som andre formentlig vil få.
- **Opgaver og aktiviteter med udgangspunkt i post og frimærker** – Målet er, at eleverne får indblik i frimærkernes forunderlige verden og herunder lærer noget om de historier, som frimærkerne fortæller. Løsning af opgaverne sammen med de øvrige aktiviteter vil kunne medvirke til udvikling af sociale kompetencer.
- **Brevskrivning** – Eleverne lærer at sende en hilsen, skrive adresser, skrive afsender og frankere. Desuden er det hensigten, at de får en fornemmelse af post som en vigtig form for kommunikation. I den forbindelse er det naturligt at tale om brevets fremtid. Hvordan forestiller eleverne sig, at vi kommunikerer om 10 eller 20 år?
- **Tegn et frimærke** – Eleverne får en fornemmelse af de overvejelser, der ligger bag fremstillingen af et frimærke, og de får lov til selv at udfolde sig inden for frimærkets rammer.

Vi har skitseret nogle forslag til, hvad der kan indgå i en fordybelsesuge om frimærker. Afhængigt af dine præferencer og elevernes interesser er det meningen, at du udvælger og strukturerer forløbet, så det passer til klassen.

Besøg på Post & Tele Museet i København, det lokale posthus eller besøg af et postbud

- Hvis I har mulighed for det, er et besøg på Post & Tele Museet i København en oplagt mulighed. Se museets hjemmeside, www.ptt-museum.dk, for åbningstider og specielle tilbud til skoleklasser.
- Et besøg på det lokale posthus kan også være en god oplevelse. De er som regel interesserede i at få besøg, men husk på forhånd at afstemme forventningerne; fortæl om elevernes alder og interesser. Husk at lave en aftale i god tid!
- På skoler, hvor ingen af de ovenstående muligheder kan lade sig gøre, kan et besøg af et postbud eller en frimærkesamler være et udmærket alternativ.

Det kan være en god idé at lave et skema med den struktur du vælger. Hæng det op i klassen, eller lav en kopi til eleverne.

Vi leger posthus

Børn elsker at "lege voksne", og rollelegen posthus inddrager både sociale og kreative elementer.

Postkontoret indrettes ved hjælp af et par skoleborde i et hjørne af klassen. Lad børnene selv producere de nødvendige ting i små værksteder med 3-4 elever for at få legen i gang. Det virker udviklende og skærper deres iagttagelser af voksenverdenen omkring dem.

Du kan strukturere klassen efter mange principper – evt. med opbygning af familier eller lande, udklædning som folkeslag eller lignende. Roller og fremstilling af rekvisitter kan gå på skift, men det er nok en god idé, at du strukturerer produktionen af rekvisitter og hjælpemidler.

Under arbejdsprocessen lærer eleverne at samarbejde, og de er nødt til at udvise en social tankegang, hvis legen skal fungere. De fremstiller rekvisitter som:

- Postkasser
- Frimærker – eleverne kan eventuelt tegne motivet med en mørk blyant. Så snart der er lavet en serie, kan den fotokopieres og farves.
- Penge
- Stempler – I det rigtige postvæsen stempler man næsten alt maskinelt i dag, håndstempling sker kun i særlige tilfælde. Det skal dog ikke afholde jer fra at håndstemple blanketter og frimærker, det er jo altid sjovt at stemple.
- Pakker – eleverne kan pakke dem flot ind og skrive navn og adresse på. Indholdet i pakkerne kan være ting, som eleverne har taget med hjemmefra eller ting fra klassen.
- En hat til postbudet – hjemmefoldet i papir med emblem.

Kun fantasien sætter grænser!

Du kan eventuelt supplere med de rekvisitter, som eleverne ikke selv kan fremstille:

- Giroblanketter – På posthuset er giroblanketter og lignende ganske gratis. Eleverne kan muligvis ikke læse, hvad der står på blanketterne, men de er med til at få elevernes posthus til at se rigtigt ud.
- Køkkenvægt – Pakkeposten skal selvfølgelig vejes, og når eleverne sender post, skal antallet af frimærker passe i forhold til vægten på forsendelsen. Enten aftaler I selv taksten, ellers bruger I de rigtige takster fra brochuren "Post Danmark Priser", som er med i materialet.

Når legen er i gang, kan eleverne selv skrive små breve eller postkort til hinanden. Indholdet afhænger naturligvis af elevernes kunnen i dansk, men det vigtigste i første omgang er, at postbudet kommer rundt til alle, og at det er sjovt for eleverne. Læreren kan eventuelt skrive et par skabeloner med hilsener, som eleverne kan bruge. Adressen kan være elevens sædvanlige plads i klassen, familiegruppen eller fri fantasi. Når legen først er i gang, kan eleverne være med til at udvikle den, som de har lyst til.

Naturligvis findes de fleste nødvendige materialer på skolen i forvejen, men for en ordens skyld er her en liste til brug i forbindelse med planlægning af emnet:

- Lim og limstifter
- Pensler og maling
- Sakse og papir i forskellige formater
- Papkasser til postkasser og pakkepost
- Kartofler til stempler og en ikke alt for skarp køkkenkniv til at skære stemplerne
- Aviser til afdækning og til posthat
- Indpakningspapir til pakkepost
- Pap til emblemer, skilte osv.
- Postkort

Frimærker - introduktion af en frimærkesamler eller af læreren.

Det er over 150 år siden, vi begyndte at bruge frimærker i Danmark. Hvorfor benytter vi frimærker? Hvem gjorde det først? Hvad gjorde vi, før vi fik frimærker? Hvorfor bliver nogle frimærker meget værdifulde? Hvem bestemmer, hvilke motiver der skal være på frimærkerne? Hvordan er kongehuset forbundet med frimærker? Og mange flere spørgsmål. Her i mappen er et afsnit om frimærkets historie, og desuden medfølger videoen "Historien bag frimærket". Se litteraturlisten bagerst i mappen for yderligere litteratur om emnet.

Hvis der i forælderkredsen er en frimærkesamler, der har lyst til at fortælle eleverne lidt om frimærkets historie og om at samle på frimærker, vil det være en god løsning. Alternativt formidler Danmarks Filatelist Forbund gerne kontakten til en frimærkesamler som "gæstelærer" til dette emne.

Som afslutning kan hele klassen se videofilmen "Historien bag frimærket", der varer ca. 18 minutter.

Efter filmen uddeles hæftet "Frimærker værd at samle på" til alle eleverne. I hæftet er der afsnit om frimærkets historie, om afvaskning af frimærker og alle de andre emner med tilknytning til frimærker og dét at samle på dem. Som oplæg til de øvrige aktiviteter kan man bruge et par sider fra hæftet som oplæsning eller samtale om emnet.

Gruppedannelse og afvaskning af frimærker

Eleverne inddeles i otte grupper. Antallet er vigtigt, da de senere opgaver er opdelt til dette antal. Den medfølgende pakke med 250 gram brevafklip med frimærker fordeles ligeligt mellem grupperne. Derudover skal hver gruppe bruge:

- Et vandfad
- En pincet (medfølger i klassesættet)
- Et par gamle aviser

Eleverne tager 10-20 brevafklip, der lægges ned i vandfadet, som forinden er halvt fyldt med lunkent vand. De skal blive liggende, indtil frimærkerne selv løsner sig fra underlaget og glider af. Efterhånden som frimær-

kerne løsner sig, lægges de over på avisen med billedsiden nedad. Denne proces gentages, indtil alle mærker er vasket af. Herefter lægges endnu en avis over, og de lægges i pres.

Nogle nyere frimærker fra bl.a. Australien og USA kræver varmere vand end normalt og skal løsnes fra underlaget med en pincet.

Pas på farvet papir! Papiret kan afgive farve til vandet og frimærkerne. Afvask derfor frimærker på farvet papir enkeltvis.

Lidt om kataloger

Ud over de medfølgende kataloger vil det være en god idé at **låne ekstra kataloger** på kommunebiblioteket. Katalogerne findes under decimalgruppen 65.89.

Forlaget AFA udgiver frimærkekataloger på dansk, som dækker følgende områder:

- Danmark med Færøerne og Grønland (ét eksemplar medfølger)
- Skandinavien, dækkende alle de nordiske lande samt Estland, Letland og Litauen (ét eksemplar medfølger)
- Vesteuropa (to bind)
- Østeuropa (to bind)

Kataloger, der dækker resten af verden, findes på flere sprog. De fleste biblioteker har dem, der er udgivet af det tyske forlag Michel.

Normalt refererer man til et bestemt frimærke ved dets katalognummer. Frimærkerne er listet i den rækkefølge, de er udgivet. Under illustrationen efterfølges katalognummeret af frimærkets pålydende værdi og farve. Oplagstallet angives i parentes. Derefter er der to til fem prisrækker som er den nuværende anslåede værdi, som dog normalt er overvurderet i forhold til den reelle handelsværdi.

Symbolet ** angiver værdien for et ubrugt frimærke i postfrisk stand (dvs. som nyt)

Symbolet * angiver værdien for et ubrugt frimærke, hvor gummien (limen) på bagsiden er beskadiget

Symbolet ⊙ angiver værdien for et stemplet frimærke

Symbolet ① angiver værdien for et stemplet frimærke i meget flot kvalitet (luksus)

Symbolet ☒ angiver værdien for et frimærke på et helt brev

Opgaveløsning

Del et sæt opgaver ud til hver af de otte grupper. Hver gruppe skal også have en pergamynkonvolut med frimærker, en lup og nogle frimærkehængsler.

Til opgaverne skal grupperne både bruge de afvaskede frimærker og dem i pergamynkonvolutten.

Alle otte grupper får følgende fem opgaver:

- Norden
- Farv fem flag
- Priser (løsningen af denne opgave gemmes til efter "Kort- og brevskrivning")
- Julemærker
- Dyr

Til opgaven "Julemærker" kan det lille eventyr af Carl Ewald eventuelt læses op. Det er vedlagt i lærerens opgavesæt.

Legen "Memory"

Selve legen foregår i de enkelte grupper, mens forklaring og fremstilling sker lærerstyret.

Hver gruppe skal fremstille 20-24 frimærker i karton og finde 10-12 parvis ens frimærker – måske kan det være nødvendigt at bytte med andre grupper.

Lim frimærkerne på kartonstykkerne – ét på hvert kartonstykke.

Læg stykkerne således, at frimærkerne vender nedad mod bordet.

Nu kan I skiftes til at vende to brikker. Hvis de er ens, må I tage dem begge og herefter vende to nye brikker. Hvis brikkerne ikke er ens, skal de lægges tilbage, og så går turen videre til den næste. Den, som får flest par, har vundet spillet.

En anden opgave, hvor hele klassen deltager, kunne være:

Find eller lav et verdenskort, og sæt det op et sted i klassen.

Grupperne kommer så på skift med et frimærke fra et 'nyt' land, der placeres i kanten af kortet.

De tegner en streg eller markerer med en snor, hvor landet ligger. De lidt mere ukendte lande kan placeres i fællesskab.

Eleverne laver deres egen frimærkesamling, sorterer og bytter

Grupperne skal nu sortere deres frimærker. Start med at fordele følgende til hver elev:

- 1 indstiksbog
- 1 pergamynkonvolut

Grupperne vælger selv, hvordan de vil sortere deres frimærker, men man kan foreslå dem at sortere i bestemte emner, for eksempel:

- Mærker fra et bestemt land
- Naturmærker
- Mærker med samme farve
- Konge- og dronningefrimærker

Når de er færdige med at sortere, deler gruppernes medlemmer frimærkerne mellem sig efter interesse. Hvis de er uenige, må de dele, så alle får lige mange frimærker.

Eleverne kan nu sætte de frimærker, som de synes om, ind i indstiksbogen, og de øvrige kan de opbevare i pergamynkonvolutten. På den måde har de faktisk hver deres lille frimærkesamling. Nu er det en god idé at besøge andre grupper for at få inspiration eller for at bytte frimærker.

På frimærkerne kan der være landenavne, som kan volde vanskeligheder, fx følgende:

CCCP: Sovjetunionen

DPRK: Nordkorea

Hellas: Grækenland

Hrvatska: Kroatien

Magyar: Ungarn

Nippon: Japan

RSA: Sydafrika

Shqipëria: Albanien

Y.A.R.: Yemen Arabiske Republik

RF: Frankrig

Vi sender et rigtigt brev eller postkort

Fordel følgende:

- Et sæt "Kort- og brevskrivning" til hver gruppe
- En folder "Post Danmark Priser" til hver gruppe
- En kuvert til hver elev
- Et brevkort til hver elev

Alle elever skal sende et brev eller et postkort med det rigtige postvæsen, Post Danmark. Du kan skrive en lille standardtekst på tavlen, så alle kan være med – for eksempel en hilsen til mor, far, bedsteforældre, oldeforældre eller lignende. Her kan børnene lære at stille en adresse rigtigt op og at skrive afsender og frankere et brev korrekt.

Alle elever bør medbringe navn og adresse på den, de ønsker at sende et brev eller postkort til. Desuden skal eleverne også medbringe et frimærke eller penge til at købe et for. I den forbindelse bør forældrene informeres.

Når alle er færdige med at skrive, kan I sammen gå til nærmeste postkasse, hvor eleverne hver især sender deres kort eller brev.

Grupperne skal herefter løse prisopgaven, som de fik sammen med de øvrige opgaver.

Vi tegner vores eget frimærke

Grupperne laver deres forslag til et frimærke. I forarbejdet skal de bl.a. beslutte følgende:

- Hvilken bestemt anledning vil I markere med et frimærke?
- Hvilket motiv skal markere anledningen?
- Hvilken tekst skal der være på frimærket?
- Hvilken pålydende værdi skal frimærket have?

Hver gruppe skal have udleveret et stort stykke karton, hvorpå de tegner eller maler deres forslag til et nyt frimærke.

Når grupperne er færdige, hænges forslagene til nye frimærker op, så alle kan se dem, og herefter fortæller hver gruppe om deres idé til frimærket. Hvis læreren synes, det er relevant, kan man lave en afstemningskonkurrence om det bedste forslag.

Afrunding

Ugen rundes af med en evaluering, hvor hele klassen snakker om, hvordan de synes, det har været at arbejde med frimærker.

Vi håber, at du efter at have benyttet Verden på Mærkerne vil gøre dig den ulejlighed at udfylde evalueringsskemaet bagerst i mappen og sende det til Danmarks Filatelist Forbund. Du kan også gå ind på vores hjemmeside www.verdenpaamaerkerne.dk og udfylde skemaet og sende det elektronisk til os.